

Expunere de motive

Timp de mai multe rânduri de alegeri, legislația electorală din România a fost cea mai restrictivă din lumea democratică instituind cele mai greu de îndeplinit prevederi pentru înființarea de partide și pentru înregistrarea candidaturilor la alegerile locale, parlamentare, europarlamentare și prezidențiale. Țara noastră a încălcat sistematic, pentru mulți ani la rând, *“Ghidul bunelor practici electorale elaborat de Comisia pentru democrație prin drept – Comisia de la Veneția”*.

Au fost cerute sute de mii de semnături în condițiile inexistenței unui sistem de verificare a autenticității acelor semnături ceea ce a predispus la fraude din partea competitorilor incorecți și a generat dificultăți uriașe celor corecți. Legea a prevăzut achitarea a sute de mii de euro ca depozit competitorilor electorali pentru a se înscrie în cursa pentru alegerile parlamentare în cea mai săracă țară membră a Uniunii Europene. A fost menținută timp de peste un deceniu în legea partidelor prevederea extrem de restrictivă că un partid se înființează cu 25.000 de membri.

A fost nevoie de decizii importante și îndrăznețe ale Curții Constituționale și de cerințe exprimate insistent de către societatea civilă pentru ca, cu greu, anumite mici schimbări să fie asumate în parlament. În cursul anului 2015 a fost schimbată legislația electorală, dar foarte puțin în ceea ce privește trecerea la o reală competiție electorală.

Condițiile de înregistrare a candidaturilor rămân în continuare extrem de restrictive, candidaților independenți li se oferă timpi de antenă în medie doar câte 10-13 secunde pe zi, iar întregul proces electoral este gândit pentru a avantaja flagrant partidele principale, PSD și PNL și pentru a descuraja alternativele la acestea.

În timpul dezbaterilor din parlament de la Comisia pentru revizuirea legilor electorale a fost respinsă marea majoritate a cerințelor legitime și bine fundamentate

venite din partea societății civile. Mai mult, principalele partide reprezentate în parlament, sesizând riscul (pentru ele) ca noile partide înființate în ultima perioadă să se coalizeze eventual într-un bloc politic, ca o alternativă la PNL și PSD, au crescut pragul electoral pentru alianțe de la 8% la 10%!

Dar singura șansă de reformare a actualei clase politice ține de realizarea acelor condiții care să permită o competiție deschisă și corectă în care și partidele mici ori candidații independenți să aibă șansa lor. Atâta timp cât prin prevederile legii partidele mari sunt clar avantajate, monopolul acestora asupra vieții politice tinde să se mențină, lucru care ar adânci frustrările din societate manifestate prin tot mai amplele mișcări de stradă pentru o schimbare politică de substanță din ultimii patru ani.

Cel mai rău scenariu pentru România este ca după alegerile din 2016, scena politică să fie în continuare dominată autoritar de PNL și PSD, iar vocile noi să nu reușească să se afirme pe scară largă.

Prezenta propunere legislativă reduce cu două puncte procentuale pragul electoral de 5% pentru partide și de 8% pentru alianțe așa cum a fost el prevăzut la ultimele alegeri parlamentare din 2012 și 2008 (nu este adus în discuție ori modificat pragul electoral alternativ, mai vechi sau mai nou, ci doar se propune o schimbare a procentajului pragului electoral standard).

Un prag de 3% ar face competiția electorală mult mai dinamică, dând șansa și unor partide nou înființate să accedă în parlament fie participând singure la alegeri, fie realizând o coaliție. Actualul prag de 5% pentru partide, respectiv 10% pentru alianțe este extrem de greu de trecut. Noile partide înființate se vor promova în campanie insistând, cum e și firesc, că reprezintă o alternativă la PNL și PSD.

Dar, dacă aceste partide vor participa singure în alegeri, votul lor riscă să se fragmenteze astfel încât nici unul sau aproape nici unul să nu reușească să treacă pragul electoral. Or, într-o astfel de eventualitate, voturile cetățenilor care au susținut o

schimbare se vor redistribui tot către partidele mari ceea ce va putea genera un sentiment extrem de neplăcut pentru acei cetățeni care nu vor fi reprezentați conform aspirațiilor lor ci își vor vedea votul ajuns exact în tabăra adversă din punct de vedere politic.

Dacă partidele nou înființate se vor coaliza, atunci se vor lovi de dificultatea majoră a depășirii procentajului de 10% pentru alianțe. Scenariul cel mai rău este ca o astfel de alianță de 4-5 partide să obțină doar, să spunem, 9,5% din voturi, ceea ce ar fi o performanță remarcabilă, dar din cauza prevederilor legii, respectivele voturi se vor pierde întrucât nici unul dintre partidele alianței nu va intra în parlament iar voturile respective vor ajunge tot în contul PNL și PSD.

În condițiile unei participări de peste 50% dintre cetățenii cu drept de vot, 9,5% înseamnă aproape un milion de voturi. Este o mare pierdere pentru o societate democratică nereprezentarea unor segmente atât de mari.

Dimpotrivă, legea ar trebui să permită o competiție mult mai deschisă iar acele partide ori alianțe care obțin mai multe sute de mii de voturi să poată să intre în parlament pentru a aduce idei noi și a reprezenta diferite grupuri și interese legitime din societate, minoritare dar consistente totuși, pe care partidele mari le ignoră sau față de care chiar au atitudini ostile.

Un prag electoral de 3% pentru un partid ar fi unul rezonabil, și ar dovedi, în cazul adoptării acestei propuneri legislative, că PNL și PSD nu se tem de competiție și și-o asumă. Un partid care obține 3% (ceea ce înseamnă minim 10 mandate de deputați și 4 de senatori) ar putea constitui un grup politic cel puțin la Camera Deputaților care să contribuie substanțial la procesul democratic din parlament. O alianță care ar depăși 6% ar avea grupuri politice în ambele Camere ale forului legislativ și ar putea juca un rol însemnat în realizarea unor coaliții de guvernare.

O reprezentare mai largă a cetățenilor care se implică politic activ prin intrarea în partide ar întări democrația românească și ar grăbi reformele sociale, economice și

politice pe care societatea încă le așteaptă. A da o șansă mai multor voci să se facă auzite în dezbaterile politice, lucru care ar contribui la sănătatea democrației. Absența exprimării în plan politic a unor voci democratice poate duce la conflicte mai ample între cetățeni și partidele politice care acced în parlament. O concurență mai mare ar pune o presiune ridicată și pe partidele mari să se reformeze și să își ajusteze discursul și politica de cadre astfel încât să răspundă mai multor nevoi și cerințe ale oamenilor.

Îmi doresc ca PNL și PSD de care depinde în mod decisiv adoptarea acestei propuneri legislative să își demonstreze vocația democratică inclusiv prin susținerea prezentului demers, la comisii și în plen. Ar dovedi astfel atât faptul că sunt pregătite să intre într-o competiție electorală deschisă, corectă și în care e posibil să nu câștige chiar toate mandatele, cât și faptul că nu își vor baza succesul electoral pe acele prevederi restrictive de natură doar să le prezerve monopolul politic pe care l-au deținut în ultimele peste două decenii.

Propunerea legislativă nu încalcă cerința Comisiei de la Veneția de a nu se opera schimbări importante ale sistemului electoral cu mai puțin de un an înainte de alegeri întrucât ea nu privește sistemul electoral, procedura de vot sau alte chestiuni esențiale despre care se vorbește în "*Ghidul bunelor practici electorale*", ci privește strict modul de acordare a mandatelor de deputați și senatori prin lărgirea reprezentativității competitorilor electorali în parlament.

Inițiator:

Remus Cernea

Deputat

